

državna akcija treba da crpe svoju najveću snagu iz pozitivnih religiozno-moralnih principa.

Paralelno i religija nema svoju završnu misiju samo unutar vrata crkvenih. Blagotvorna njezina akcija mora djelovati i izvan crkve — u socijalnom, gospodarskom i političkom životu. Čovjek produbljen vjersko-moralnim načelima unosit će logično ta načela i u javni život pa i u same državne zakone. — Zato i sam katolicizam, taj skupni pojam vjersko-moralnog naziranja, ne će i ne smije da ostane pokret nekakove tajne sekte. On ima da bude živ i u javnosti, a da se ipak ne smije nikad identificirati s politikom izvjesne državne ili socijalne forme. Katolicizam po biti svojoj ne može da bude izvjesna stranka određenih težnja unutrašnjeg ili spoljnog **vremenskog** uređenja državne forme. Katolicizam može i mora samo da bude pokret ideje za oživotvaranjem **vječnih** principa bilo u kojoj vremenskoj državnoj formi. — U tom se smislu može samo govoriti o »političkom« katolicizmu.

To su smjernice što su ih dali svi pape 19. i 20. stoljeća, a napose Leon XIII. i Pijo XI.; Leon XIII. u svojim najsavršenije izrađenim državnim i socijalnim enciklikama, a Pijo XI. u iznesenim načelima »katoličke akcije«.

Knjiga će Steffesova biti zato vrlo najinteresantnijeg studija i razmatranja za svakog parlamentarca i političara; za naučenjaka, historika, pravnika, ekonomika, sociologa, teologa kao i za svakog onog, koji hoće da ima jasne pojmove o odnosu religije i države.

Dr M. i.

Homscheid Albert: Erlösung und Aufbau Fastenpredigten. Verlag Kösel & Pustet, München 1929. 8°, str. 218. Cijena M. 4.50.

To su poslijeratne propovijedi župnika u Koblenzu, držane u korizmi. Misao koja ih veže i koja im daje aktuelnu važnost jest ova: Grijeha je bilo uvijek, kao što ih ima i danas. Ali danas on nosi sobom jedan dah areligioznosti, odbijanja od crkve, propadanja etičkih vrednota, pa dosljedno slabi moralni osjećaj naroda i vodi ga u propast.

Zato H. vidi spas svoga naroda u njegovom oslobođenju od grijeha. Iznosi mu zato Krista, koji u svojoj mucij odsuđuje poroke našeg današnjeg doba (str. 11—79). U drugom dijelu promatra kako je Krist kao otkupitelj ljudskog roda, jedino svjetlo i jedina ljubav što nas uznosi i što nam pokazuje put (str. 79—147).

U trećem dijelu baca H. svoje oko na aktivni socijalni život naroda, pa iz onih pojedinačnih okolnosti, što se odigravahu za vrijeme njegove muke, izvodi na naš društveni savremeni život smjernice preporodnog djelovanja i moralnog podizanja.

O mucij Kristovoj mnogo se govori sa prodikaonice. A vrlo često tako, da se stoput opetovane i slušane riječi Sv. Pisma, natežu i analiziraju do dosade. Propovijed će naprotiv uspješno djelovati, ako je vezana uz realni naš život i ako ga podiže, obasjava sjenom Kristovog križa i tijesno nastanja na Krista kao jedinog provodiča aktivnog našeg zemaljskog života.

Debro će biti, da se i naši dušobrižnici ugledaju na propovjednike ovakove vrsti. Homscheidova knjiga će im u tom mnogo pomoći.

Dr A. Živković.

Dr. iur. Alban Haas, Das Interdikt, Bonn 1929 (Kanonistische Studien und Texte herausgegeben von Dr. Albert M. Koeniger, Bd 2.). Sadržaj, iza predgovora (V—VI) i navoda literature (IX—XII), kao prvi dio (A) povjesni pregled (1—15), a kao drugi dio (B) današnje pravo (19—137). Drugi dio radi u § 1. o pojmu i biti' interdikta (19—33), u § 2. o vrstama interdikta (34—42), u § 3. o opsegu interdikta u prostornom pogledu (43—46), u § 4. o objektu interdikta (47—59), u § 5. o subjektu interdikta (60—69), u § 6. o razlogu interdikta (70—88), u § 7. o nastupu interdikta i njegovog djelovanja (89—103), u § 8. o učincima interdikta (104—116) i u § 9. o prestanku interdikta (117—136).

Ovo je prva monografija o interdiktu iza novoga Zakonika. Predmet je u njoj temeljito i iscrpivo obraden. Kod izlaganja težih i tamnijih mjesta pokazuje auctor samostalnost u sudenju.

Ističemo napose izlaganje: o razlici između lokalnog generalnog i lokalnog partikularnog interdikta (36—38), o interdiktu in personam moralem (39—41), o interdiktu obzirom na pokojne (50—51), o interdiktu quoad insontes (57—101), o kontumaciji (82—83), o uticaju pravnih lijekova na interdikt (90—92).

Bilježimo neke važnije omaške. Na str. 55. shvaća auctor frazu »*excluso speciali privilegio*« u kan. 2269, § 2. kao derogatornu, dok je ona uistinu salvatorna.

Na str. 58. tvrdi auctor pozivom na kan. 208., § 2., da ne valja presuda, ako se presudeni nalazi izvan područja suca, dok kan. 201., § 2. poriče samo valjanost presude, ako se sudac nalazi izvan svoga područja.

Na str. 91. tvrdi auctor, da priziv sprečava nastup cenzure interdikta, koja je nametnuta presudom. To je u očitoj opreci sa kan. 2243., § 1., gdje se izriče: »*Censurae inflictae per sententiam iudiciale, statim ac latae fuerint, executionem secumferunt, nec ab eis datur appellatio, nisi in devolutivo...*«

Na str. 93. tvrdi auctor, da utok protiv kaznenog naloga (Strafbefehl) općenito ne ima odgodne moći. Ovo vrijedi samo za cenzuru, a ne vrijedi za vindikativnu kaznu, kako jasno pokazuje kan. 2387.: »*Ab inflictis poenis vindicativis datur appellatio seu recursus in suspensivo, nisi aliud expresse in iure caveatur.*«

Na str. 106. poriče auctor, da bi izraz »*morientes*« u kan. 2270., § 1. obuhvatao i one, koji se samo nalaze u smrtnoj pogibelji, a nijesu »*in extremis*«. To je sigurno krivo, jer po današnjoj disciplini vrijedi općenito isto za »*periculum mortis*« i za »*articulus mortis*«.

Na str. 111. tvrdi auctor, da interdikirani ne može (ni prije presude ni poslije presude) valjano primiti redove. Iz kan. 2275. n. 3. u vezi sa kan. 2265., § 1. n. 3., na koje se auctor za svoju tvrdnju pozivlje, slijedi iz konteksta protivno. Kan. 2265., § 2. najme ne spominje primanje redova